

ZBOR števil. 8 - 76 DELEGATOV

Priloga časopisa
»ZBOR OBČANOV«

Štev. 15 (155) 9. novembra 1976

GRADIVO ZA PRIHODNJO SEJO OBČINSKE SKUPŠČINE LJUBLJANA- BEŽIGRAD

VSEBINA:

- Analiza poslovnega uspeha
stran 3
- Poročilo o realizaciji občinskega proračuna za prvih devet mesecev
stran 15
- Poročilo občinskega cestnega sklada
stran 20
- Sredstva prispevka za uporabo mestnega zemljišča
stran 21
- Denar za krajevne skupnosti
stran 23
- Vprašanja delegatov, odgovori delegatom
stran 26
- Izvlečki iz zapisnikov
stran 29

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is too light to transcribe accurately.

ANALIZA POSLOVNEGA USPEHA

gospodarskih organizacij združenega dela občine Ljubljana
Bežigrad, januar — september 1976

Pred nami je analiza poslovnega uspeha gospodarstva občine v 9 mesecih tega leta. Povedati moramo, da so vsi podatki zbrani na osnovi periodičnih obračunov poslovnega uspeha, ki so jih organizacije združenega dela predložile službi družbenega knjigovodstva in oddelku za gospodarstvo do 25. 10. 1976, in drugih publikacij Zavoda SRS za statistiko, Republiškega komiteja za tržišče in cene in Republiškega zavoda za plan.

Zajetje je popolno. Obravnavanih je 147 organizacij združenega dela, ponovno in zadnjič zajemamo takolimenovano grupo OZD iz negospodarstva, ki posluje na osnovi gospodarskega računa vendar je formalno registrirana v negospodarstvu. Z novim letom stopa v veljavo nova registracija združenega dela, ki predvideva tudi zajemanje takih organizacij v gospodarstvu.

Zahvaliti se moramo SDK za tesno sodelovanje pri računalniški obdelavi podatkov, prilagoditvi programa občinski strukturi gospodarstva in zajemanja ter za ažurnost pri obdelavi množice podatkov periodičnih obračunov. Prav tako moramo na začetku poudariti, da so vse organizacije združenega dela končno razmeroma z majhnimi zamudami dostavile periodične obračune, ki so osnova za izdelavo te analize.

Tako je tudi uspel oddelk za gospodarstvo skupščine občine Ljubljana-Bežigrad iz vrste zbranih podatkov (tudi lastnih) in podatkov drugih strokovnih služb pripraviti to analizo že v mesecu oktobru.

Analize 9 mesečnega poslovanja to pot ne moremo obravnavati kot rutinski pregled gospodarjenja za 3/4 letošnjega leta. To je prva letošnja analiza, ki nam daje objektivno sliko gospodarjenja. Spomniti se moramo, da letos ob trimesečju organizacije združenega dela niso predlagale periodičnih obračunov in nismo imeli podatkov za prvo četrtletje. O analitični vrednosti polletnih podatkov pa so bila v času razprave o njih mnenja zelo deljena zaradi vpliva novih sistemskih zakonov o ugotavljanju dohodka in zagotavljanju sredstev pri plačevanju med uporabniki družbenih sredstev ter zaradi neprimerljivosti lanskimi in letošnjimi polletnimi podatki.

Vrsta razlogov govori zato, da je treba podrobno pregledati poslovanje, pa čeprav je le še dva meseca do konca leta in bi na prvi pogled lahko

tudi čakali. Letošnje leto je prineslo toliko novosti v sistem ugotavljanja gospodarskih rezultatov, da se praktično kar ne moremo otresti mišljenja, da nimamo več pravih meril.

Serije objektivnih faktorjev dajejo pečat letošnjim gibanjem. Nesporno lahko ugotovimo, da je splošna gospodarska kriza v svetu in Evropi pustila značilne posledice tudi pri nas. Med tem, ko smo že ugotavljali, da je vrsta zdravih gospodarsko ekonomskih sistemov zahodne Evrope v fazi intenzivne rasti, pa se naše gospodarstvo praktično nahaja sedaj v fazi oživljanja. To smo napovedovali že ob polletju, sedaj pa so to ugotovljiva dejstva.

Stagnaciji gospodarstva se je prilagojevala tudi potrošnja. Zato je zelo ugodno delovala vrsta predpisov v politiki cen in kreditiranju blaga za široko potrošnjo. Konjunktura na domačem trgu je spet ohrabrujoča.

Ne moremo pa mimo ugotovitev, da je vrsta zakonov sprejetih v lanskem in prvi polovici letošnjega leta, vendarle poostriža kriterije poslovanja. To so predvsem predpisi o zagotavljanju plačil za investicije, uvozno restriktivna politika, zakon o zagotavljanju plačil med uporabniki družbenih sredstev in pa zakon o ugotavljanju dohodka. Takoj lahko ocenimo, da sta predvsem zadnja dva zakona tista, po katerih je gospodarstvo čutilo zelo močno potrebo in pomenita predvsem zaščito solidnih gospodarskih subjektov. Nekateri predpisi so doživeli nove in se v bistvu še bolj prilagajajo potrebam gospodarstva.

Če so poslovni rezultati izkazani v periodičnih obračunih za razdobje januar — junij 1976 povzročili polemiko in ponekod že kar žolčne debate o realnosti izkazanih poslovnih rezultatov takega odneva 9 mesečni periodični obračuni gotovo ne bodo doživeli. Izgube so bile obravnavane predvsem iz dveh vidikov:

— kritično in z veliko mero trenznosti so v nekaterih OZD obravnavali poslovanje, ki je pripeljalo do izgub in iskali rešitve v skladu s sistemskimi spremembami; v nekaterih OZD so poslovodne strukture pripravile ustrezne dokumente in konkretne naloge posameznim službam,

— drugi pa so zavestno zanemarjali bistvo problema in v splošnem izkazovanju izgub pripisali tudi svojo izgubo izključno novim predpisom. Z

ugotovitvijo, da je izguba manjša od neplačane realizacije so izgubi enostavno pripisali obračunsko tehnični pomen.

Prav na tem mestu je potrebno ugotoviti, kateri so tisti novi predpisi ali dopolnitve, ki so izpopolnili sistem ugotavljanja dohodka, s tem pa tudi izkristalizirale izgube na realni nivo ter izluščile tiste organizacije, ki dejansko ustvarjajo izgubo, se ne prilagajajo zahtevam trga ter novim sistemskim spremembam in zakonskim rešitvam.

To so dodatne rešitve, po katerih se v vrednost zalog lahko štejejo poleg izdatkov iz 18. člena zakona o delitvi dohodka tudi drugi zneski in sicer:

1. V vrednost zalog gradbenih objektov, opreme in ladij, katerih gradnja traja več kot eno leto, v času gradnje pa se ne opravi obračun po začasnih situacijah, se lahko šteje poleg izdatkov tudi celotni vkalkulirani dohodek,

2. rešitev pod 1 velja tudi za rastlinsko proizvodnjo v kmetijstvu, ki poteka v dveh koledarskih letih,

3. OZD, ki nudijo določene storitve državljanom so lahko pustile v zaloga izdatke, ki se nanašajo na obračunane storitve v zadnjih 15 dneh obračunskega razdobja, če te storitve niso plačane do konca obračunskega razdobja,

4. poleg navedenega je treba upoštevati, da se za zaloge v smislu predpisov v zakonu o zavarovanju plačil in v zakonu o delitvi celotnega dohodka šteje blago v skladišču in na poti vse do dneva nastanka dolžniško upniškega razmerja.

Navedene rešitve so dopolnjene v naslednjem:

— v breme celotnega dohodka ne gredo izdatki, ki jih sicer lahko štejejo v vrednost zalog končnih izdelkov oz. trgovskega blaga, če se nanašajo na fakturirano realizacijo v zadnjih 15 dneh obračunskega razdobja, ki pa ni plačana v prvih 15 dneh naslednjega obračunskega razdobja,

— v breme celotnega dohodka ne gredo izdatki, ki jih lahko štejejo v vrednost zalog končnih izdelkov ali trgovskega blaga, če so ti izdelki oz. blago izvoženi, rok za njihovo plačilo pa še ni potekel.

V teh spremembah, kakor tudi v drugih objektivnih razlogih in ukrepih v samem gospodarstvu je treba iskati kvalitetnejše premike rezultatov gospo-

darjenja v 9 mesecih. Rezultat vseh teh vplivov je 7 krat manjša izguba v 9 mesecih kot pa v 1/3 manjšem obračunskem obdobju istega (tega) leta.

Pri oceni splošne gospodarske situacije moramo najprej ugotoviti, da ne uresničujemo temeljne usmeritve začrtane v letošnjem programu. Gospodarska rast bistveno zaostaja za planirano. Do konca leta bomo realizirali okoli 2-odstotno realno rast. Res pa je tudi, da je ta rast rezultat dela skoraj enakega števila zaposlenih. Tako lahko zaključimo, da je preveč odvisna gospodarska rast od zaposlovanja in bistveno premalo od tehničnega napredka.

V SR Sloveniji je industrijska proizvodnja v 8 mesecih v primerjavi z enakim obdobjem lani večja za 0,3 odstotka in sicer proizvodnja sredstev za delo 0,8 odstotka, proizvodnja reprodukcijskih materialov z 0,2 odstotka, proizvodnja predmetov za široko potrošnjo je zmanjšana za 0,2 odstotka, proizvodnja ostalih proizvodov pa je večja za 7,3 odstotka.

Korenite spremembe beležimo letos v zunanji trgovinski menjavi. Če smo v preteklem letu kritično ocenjevali ta gibanja v naši občini pa moramo sedaj ugotoviti, da smo z rezultati lahko sedaj zelo zadovoljni. Močno smo povečali izvoz (55 odstotkov) in močno zmanjšali uvoz (20 odstotkov) tako, da je izvoz močno presegel uvoz (preko 120 milijonov \$). Takoj pa moramo ugotoviti, da je zmanjšanje uvoza tudi rezultat omejitvene zakonodaje in ne samo rezultat naporov združenega dela.

Zunanja trgovinska menjava Slovenije v juliju in avgustu ni tako dinamična kot v prvem polletju. V avgustu smo v Sloveniji izvozili samo za 8,5 odstotka več kot v juliju, medtem ko je uvoz v avgustu kar za 53,5 odstotka večji od julijskega. V osmih mesecih letos (primerjano z enakim obdobjem lani) je izvoz v Sloveniji povečan za 19 odstotkov, uvoz pa zmanjšani za 19 odstotkov. Največ smo izvozili predmetov široke potrošnje in opreme, najmanj pa uvozili predmetov široke potrošnje. Na ravni celotne države smo v osmih mesecih letos uvozili 10,8 odstotka manj blaga, izvozili pa 20,8 odstotka več kot v osmih mesecih lanskega leta.

Do vključno junija je izvoz povečeval ekspanzijo skupnega povpraševanja. V juliju in avgustu je v porastu domače povpraševanje. Umirjanje izvoznega povpraševanja bo moralo v prihodnje nadomestiti povečano investicijsko povpraševanje, sicer se bomo spet znašli na začetku spirale inflacije. Kljub zmanjšanju skupnega povpraševanja realno povpraševanje ne nazaduje. Če upoštevamo, da znaša rast cen na drobno v letošnjem letu približno 5 odstotkov, povprečna rast skupnega povpraševanja pa 27 odstotkov, je povprečna rast realnega skupnega povpraševanja še vedno nad 20 odstotkov letno.

V avgustu je prišlo do zaustalitve tendence naraščanja stopenj rasti razpoložljivih denarnih sredstev prebivalstva, kar je posledica nazadovanja rasti hranilnih vlog. V gibanju celotnih izdatkov in izdatkov za blago prebivalstva je prišlo do spremembe. Potrošnja prebivalstva se povečuje. K temu je prav gotovo pripomoglo znižanje stopenj prometnega davka za posamezne proizvode, izboljšanje pogojev pri najemanju potrošniških posojil in pričakovano povečanje maloprodajnih cen bele tehnike.

Nasprotna dinamika, kot jo v zadnjih mesecih nakazuje povpraševanje prebivalstva, pa se kaže v dinamiki izplačil za investicije v osnovna sredstva. Medtem ko je bilo za prvo polovico letošnjega leta značilno umirjanje stopenj rasti investicij je v avgustu ponovno opazna rast. Kljub temu pa je rast investicij letos še zmeraj nižja od dosežene rasti lani.

Vsekakor pa je rast realne ponudbe (merjena po industrijski proizvodnji in obsegu uvoza) manjša od rasti realnega skupnega povpraševanja. Glede na izredno hitro rast denarne mase zaradi avtonomnih deviznih transakcij in velikega presežka plačilne bilance obstaja nevarnost, da bi cene ob koncu letošnjega leta ponovno začele hitro rasti, saj ponudba ne dosega skupnega povpraševanja.

Vrsta gibanj, ki so ugotovljena za republiški ali zvezni nivo so nedvomno prisotna tudi v naši občini. Analitični instrumentarij, še posebej deflacioniranje cen po občinski gospodarski strukturi in pa podatki, ki se zbirajo, nam žal ne omogočajo točnih izračunov za našo občino. Vendar pa lahko dovolj točno z obravnavanimi in dokumentarnimi pojavi opredelimo sliko gospodarjenja v občini.

DOHODEK

Spodbudno je vsekakor, da je gospodarstvo doseglo v 9 mesecih več dohodka kot lani (ob polletju je bila situacija obrnjena). Ustvarjenega in razdeljenega dohodka je bilo 2.372.481.000 din, kar je 5 odstotkov več kot lani. Vpliv cen seveda ni izključen. Hkrati pa lahko ugotovimo, da je septembrska sprememba zakona o ugotavljanju in delitvi celotnega dohodka in dohodka prinesla vse tisto, kar smo že na začetku leta pričakovali, da nam bo dala sprememba fakturiranja na plačano realizacijo. Tako lahko z doseženim dohodkom dejansko že razpolagamo, ostanek dohodka je tudi realen in na voljo, razmerja v delitvi dohodka so mnogo bolj čista in realna, hkrati pa so pred nami tudi organizacije združenega dela, katerih poslovanje ni dobro in izkazujejo sedaj dejansko, ne pa fiktivno izgubo, ki je bila prej pogojena s spremembo zakonodaje. Izgub seveda tudi v 9 mesecih ni malo in jim je treba posvetiti vso pozornost.

Bežigrasjsko gospodarstvo je v 9 mesecih ustvarilo za dobrih 13 milijard dinarjev celotnega dohodka, kar je malenkost manj kot v enakem obdobju lani. Da je v gospodarstvu prisotno oživljanje gospodarske aktivnosti, kaže tudi podatek, da je bilo v zadnjih treh mesecih ustvarjeno v bežigrasjskem gospodarstvu preko 40 odstotkov celotnega dohodka celega 9-mesečja. V nasprotju z polletjem se je ekonomičnost poslovanja izboljšala. Tako je ob stagnaciji oz. padcu porabljenih sredstev doseženi dohodek večji za 5 odstotkov. Gospodarstvo je porabilo za 10,8 milijard din, to je 1 odstotek manj kot v 9 mesečju lani. Vpliv oživljanja gospodarske aktivnosti in spremembe zakona o ugotavljanju dohodka se kažejo v doseženem dohodku. V zadnjih treh mesecih je gospodarstvo namreč ustvarilo skoraj za 20 odstotkov več doseženega dohodka, kakor v prvih 6 mesecih letos.

Vendar ustvarjeni doseženi dohodek tudi v 9 mesecih ne zadošča za pokrivanje zakonskih pogodbenih obveznosti, prispevkov interesnim skupnostim, osebnih dohodkov in drugih osebnih prejemkov ter skladov. Še vedno je izkazana izguba zaradi nedoseženega dohodka v višini 72.764.000 din in izguba na substanci 7.328.000 din. Močan padec prometa je izkazan v trgovini in obrti, v industriji in gradbeništvu pa ob zelo nizki rasti nominalnih kategorij težko govorimo o realni rasti. Torej kljub znakom oživljanja in boljšim rezultatom kot v prvi polovici letos, temeljna predpostavka našega gospodarskega razvoja, to je dinamična gospodarska rast pogojena predvsem z višjo produktivnostjo in tehnično opremljenostjo dela, ne bo realizirana.

Čeprav je v 9 mesecih izkazano mnogo manj izgub kot v polletju pa so te izgube mnogo bolj zaskrbiljive, saj je praktično odpadel vpliv obračunsko tehničnih faktorjev (zlasti velja to za trgovino). Daleč največ izgub je v trgovini. Edina, ki izkazuje izgubo na substanci je Elektrotehna TOZD Elekš 7.328.000 din. Z izgubo zaradi nedoseženega dohodka pa so zaključile 9 mesečje naslednje organizacije:

Savke elektrarne TOZD Telekom, Elma, Labod TOZD TIP-TOP, Geološki zavod TOZD rudnik urana, AZA, Agro obnova TOZD gradnje, Gramex TOZD trgovina, Elektrotehna TOZD Elekt, Commerce, ASTRA TOZD EC, Pohištvono mizastvo, Kristal, ISKRA TOZD TELA, Tekstil TOZD Tonosa, Mladinska knjiga TOZD tiskarna, Geološki zavod TOZD GRD, Projekting biro, Elektrotehna TOZD Elgro, Lesnina TOZD uvoz, LIK, ASTRA TOZD stranske dejavnosti, Kamin, umetni kamen.

Ker gre v teh primerih za izgube iz tekočega poslovanja, je verjetno med naštetimi organizacijami treba iskati najbolj kritične občine, ki bodo tudi konec leta zaključile z nega-

tivnimi poslovnimi rezultati. Zato bo potrebno še posebej pozorno obravnavati organizacije, ki izkazujejo izgubo.

Dohodek, v višini 2.372.481.000 din, ki ga je gospodarstvo ustvarilo v 9 mesecih, je bil podeljen na pogodbene obveznosti, zakonske obveznosti, na prispevke interesnih skupnosti gospo-

darstva in negospodarstva, na stanovanjski prispevek, ki pripada organizacijam združenega dela, na bruto osebne dohodke, na druge osebne prejemke in na ostanek dohodka. Trgovina in obrt sta ustvarila manj dohodka kot v 9 mesecih lani, vse ostale dejavnosti več, najbolj izstopa stano-

vanjsko komunalna dejavnost.

Sedaj pa pogledajmo delitev tega dohodka in se ravnajmo po indeksu. Gospodarstvo je povečalo dohodek za 5 odstotkov. V kolikor bi vse kategorije, ki prihajajo v poštev pri delitvi prav tako narasle za 5 odstotkov, bi bila struktura delitve nespremenjena.

DELITEV DOHODKA

Dejavnost	Dohodek za razdelitev	Indeks	Pogodbene obveznosti	Indeks	Zakonske obveznosti	Indeks	Prispevki SIS	Indeks
Industrija	765.648	107	64.668	110	16.017	71	74.575	138
Gostinstvo	24.909	115	1.363	93	586	137	1.811	121
Gradbeništvo	637.111	104	19.433	90	13.775	105	47.945	119
Promet	149.707	119	50.071	125	883	98	7.113	131
Trgovina	528.051	98	80.434	123	13.511	101	50.474	112
Obrt	155.507	97	3.223	157	3.617	134	11.325	121
Stan. kom. dejav.	17.276	147	237	82	301	102	1.217	214
OZD iz negospodar.	98.372	116	2.141	144	1.106	137	4.874	126
Skupaj:	2.372.481	105	221.571	116	49.797	92	199.338	125

Dejavnost	Stan. prispevek, ki ostane OZD	Indeks	Bruto OD	Indeks	Drugi oseb. prejemki	Indeks	Ostanek dohodka	Indeks
Industrija	21.528	120	460.644	117	25.097	297	126.429	74
Gostinstvo	532	114	13.755	119	431	245	6.431	105
Gradbeništvo	16.577	111	391.148	110	39.485	160	113.807	80
Promet	3.411	100	62.964	126	2.284	189	19.975	90
Trgovina	13.411	113	271.819	118	13.146	201	129.390	78
Obrt	3.886	114	102.063	107	7.848	218	20.806	54
Stan. kom. dejav.	486	132	12.576	141	547	272	1.916	175
OZD iz negospodar.	2.401	111	60.189	118	2.897	262	24.664	103
Skupaj	62.227	114	1.378.158	115	91.735	200	443.418	78

Naraščanje nad 5 odstotkov pomeni večanje udeležbe te kategorije v delitvi dohodka, naraščanje pod 5 odstotkov pa padanje deleža kategorije v strukturi delitve dohodka. Pravzaprav samo zakonske obveznosti in ostanek dohodka izkazujejo manjši delež kot lani. Zakonskih obveznosti je imelo gospodarstvo letos za 8 odstotkov manj kot lani, torej je obremenitev gospodarstva z obveznostmi s predpisi družbenopolitičnih skupnosti letos nižja. Prav tako pa je tudi akumulativnost iz dohodka letos nižja kot lani, sredstev za razširjeno reprodukcijo je izločenih letos manj skoraj za 1/4 kot lani v 9 mesecih. Z druge strani pa se izrazito kaže obremenitev dohodka s prispevki interesnim skupnostim gospodarstva in negospodarstva, ki so letos kar za 1/4 višji kot lani. Bruto osebni dohodki so višji za 15 odstotkov, drugi osebni prejemki pa kar za 100 odstotkov, zlasti zaradi plačila regresirane prehrane iz tega naslova.

Kasneje bomo ugotavljali še zvezo med rastjo osebnih dohodkov in produktivnostjo (ter življenjskimi stroški), že sedaj pa lahko ugotovimo, da pri osebnih dohodkih vedno najdemo kak vir, da jih povečujemo. Kot smo lani ugotavljali, da je gospodarstvo osebne dohodke povečevalo skozi sklad skupne porabe (in je ta postavka v delitvi na sklade izkazovala daleč najhitrejše

naraščanje) lahko letos ugotovimo, da takoimenovani drugi osebni prejemki (nadomestila, dodatki itd.) skokovito naraščajo. Tudi pogodbene obveznosti so letos v 9 mesecih višje za 16 odstotkov.

Tudi po dejavnostih je situacija podobna, rast ostanka dohodka je povsod za približno 1/4 do 1/5 nižja od rasti dohodka, izjema je le stanovanjsko komunalna dejavnost. Drugi osebni prejemki pa skoraj povsod dosežajo ali presegajo indeks 200!

Ostanek dohodka je izkazan v višini 443.418.000 din v 9 mesecih. Zaradi plastičnosti povejmo, da to predstavlja pravzaprav 1055 stanovanj velikosti 60 m² ali pa polovico načrtovanih sredstev posojila za ceste v Sloveniji.

Od dohodka za razdelitev je slo

18,7 odstotka v ostanek dohodka, 58,1 odstotka za bruto osebne dohodke, 3,9 odstotka za druge osebne prejemke, 8,4 odstotka za prispevke interesnim skupnostim, 9,3 odstotka za pogodbene obveznosti, 2,1 odstotka za zakonske obveznosti ter 2,6 odstotka v stanovanjske sklade organizacij združenega dela. Še vedno se kaže zelo značilno, da je gospodarstvo delovno intenzivno orientirano ter da delež osebnih dohodkov v vseh dejavnostih presega polovico dohodka razen v prometu. Še posebej velja ta ugotovitev za industrijo in gradbeništvo, kjer je delež osebnih dohodkov v dohodku nekaj nad 60 odstotkov.

Tako smo še vedno daleč od začrtane delitve družbenega proizvoda, ki smo jo zapisali v srednjeročni plan razvoja občine 1976—80.

DELITEV PROIZVODA

	1975	I.—IX. 1976	1980
Razširjena reprodukcija	29,5	32,0	33,8
Splošna in skupna poraba	38,0	30,9	37,1
Osebna poraba	32,5	37,1	29,1
Družbeni proizvod	100	100	100

Delež sredstev za razširjeno reprodukcijo je letos v 9-mesečju za 1,8 indeksne točke nižji od planiranega v letu 1980 ter kar za 2,5 točke višji

kot lani, kar je ugodno, čeprav gre ta rast predvsem na račun izrazitega skoka amortizacije po predpisanih stopnjah (287.981.000 din), ki je za 73

odstotkov višja kot lani, to je vpliv zakona o revalorizaciji osnovnih sredstev, pa tudi na račun amortizacije nad predpisanimi stopnjami (178.164.000 din), ki je povečana za 9 odstotkov.

Po drugi strani pa je značilen odklon delitve v korist osebnih dohodkov. Lani smo dali za osebno porabo 32,5 odstotka družbenega proizvoda, letos v 9 mesecih pa 37,1 odstotka kar je za 8 točk več od zažrtanega cilja v letu 1980. Razlika v korist osebne porabe se seveda pozna pri izrazitem znižanju sredstev za splošno in skupno porabo.

OSEBNI DOHODKI IN PRODUKTIVNOST

Sedaj pa si oglejmo vedno zanimivo primerjavo gibanja osebnih dohodkov in produktivnost, pri čemer bomo upoštevali, da so se življenjski stroški v povprečju 9 mesecev letos povečali za 14,6 odstotka nasproti povprečju lanskih 9 mesecev.

Dejavnost	Produktivnost Indeks	OD na zaposl. Indeks	Razlika	Real. OD		
Industrija	89.014	107	3.981	123	-16	7,3
Gostinstvo	83.357	115	3.587	123	- 8	7,3
Gradbeništvo	90.098	106	4.113	112	- 6	-2,3
Promet	173.083	131	4.948	137	- 6	19,5
Trgovina	115.362	97	4.254	114	-17	-0,5
Obrt	79.517	108	4.175	118	-10	2,9
Stanovanj. kom. dej.	85.950	137	4.823	134	+ 3	16,9
OZD z negosp.	98.198	114	4.637	111	+ 3	3,2
Skupaj	97.150	107	4.150	118	-11	3,0

Samo stanovanjsko komunalna dejavnost in OZD iz negospodarstva izkazuje hitrejšo rast produktivnosti od rasti osebnih dohodkov. Vse ostale dejavnosti pa imajo zelo opazno zaozstajanje, tako da v povprečju produktivnost raste kar za 11 točk počasneje kot osebni dohodek na zaposlenega. Razlika je največja v trgovini, ki še vedno izkazuje znižanje produktivnosti za 3 odstotke.

Glede na rast življenjskih stroškov lahko tudi sedaj ugotovimo, da realni osebni dohodki rastejo. V gospodarstvu Bežigrada so v 9 mesecih realni osebni dohodki višji letos za 3 odstotke. Vendar v tem v industriji za 7 odstotkov, gostinstvu prav tako, v prometu so višji kar za 19,5 odstotka, v obrti za 3 odstotke in komunali za kar 16,9 odstotka. Nižji realni dohodki pa so v gradbeništvu za 2 odstotka in trgovini za 0,5 odstotka. Diferenciacija med dejavnostmi je zelo velika. Promet in stanovanjsko komunalna dejavnost pa izkazuje celo izjemno nadpovprečno povečanje osebnih dohodkov.

Podrobno gibanje rasti produktivnosti (doseženega dohodka na zaposlenega) in osebnih dohodkov je vidno iz priloženih tabel. Gibanja so izredno divergentna. Glede na to, da je le del organizacij združenega dela (točneje 54) upošteval kriterij skladnosti gibanja osebnih dohodkov in produktivnosti, torej dobra tretjina vseh organizacij, navedimo te organizacije poimensko:

Fužinar, Smelt, IMP TOZD TEN, Geološki zavod DSSS, Cestno podjetje TOZD delavska restavr., Projekt nizke gradnje, Biro za projektiranje, Energoinvest TOZD Inžen., Hidroinženiring, Agroobnova DSSS, Slovenijaceste TOZD VG, Slovenijaceste TOZD NG,

IMP DSSS, ZŽTP Zavod za investicije, Cestno podjetje TOZD vzdrževanje, Ljubljanske mlekarnice TOZD Marketing, Lesnina TOZD NT na deb., Kuri-vo, Lesnina TOZD Izvoz, Jugoinšpekt, IMOS, DES TOZD Elektro servis, SOP Črnuče, Stan. zadruga RTV, Živa, ZRMK DSSS, Unis TOZD Rog Savlje, Energoinvest TOZD Transformatorji, Ljubljanske mlekarnice TOZD Mlekarnice, Gostinsko prehrabeni center, Gostinsko podjetje Črnuče, LUZ, Instalacija TOZD PB, Projektin biro, Industrijski biro, GP Bežigrad DSSS, Obnova TOZD Splošne gradnje, IMP TOZD OV, IMP TOZD FIM, Interexport TOZD Inex Adria, PTT TOZD servis, Lesnina TOZD NT prodajna mreža, Elektrotehna DSSS, Gramex DSSS, ASTRA DSSS, Slovenijales TOZD PF, IMP TOZD Zastopstva, Tobačna tovarna TOZD Epid, Slovenijaavto TOZD Servis, Zav. za reh. inv. TOZD »Sočas«, IMKO, Soseska, ZRMK TOZD IRMK, Center za gospodarsko svetovanje.

Kriterij vsklajenosti rasti produktivnosti in osebnih dohodkov je eden izmed osnov dogovora o temeljih družbenega plana razvoja občine, v katerem smo zapisali, da mora produktivnost naraščati hitreje kot osebni dohodki, da bi zagotovili hitrejšo rast sredstev za razširjeno reprodukcijo (akumulacijo), torej razvoj. Kljub pristopu k temu kriteriju, pa gospodarstvo kaže, da so osebni dohodki vezani ne na produktivnost, pač pa na rast življenjskih stroškov. Osebni dohodek ni postavka delitve, ki bi bila določena glede na rezultate dela, torej glede na doseženi dohodek, tako kot to predvideva tudi osnutek zakona o združenem delu, pač pa je določen naprej, od zunaj in je odvisen od rasti življenjskih stroškov. S tem pa se direktno ne prilagajamo zahtevam nagrajevanja po delu, ampak se od tega celo odmikamo. Logično je, da je zato med drugim ostanaka dohodka manj, v 9 mesecih znaša 446.418.000 din (za primerjavo, amortizacije je gospodarstvo izločilo v višini 466.135.000 din).

Gospodarstvo izloča sredstva za enostavno reprodukcijo z amortizacijo, ki predstavlja izrabo osnovnih sredstev v procesu dela in se obračunava v porabljenih sredstvih, torej strošek. Ostanek dohodka pa predstavlja čista ustvarjena sredstva za razširjeno reprodukcijo, ki jih gospodarstvo nalaga v nova osnovna ali obratna sredstva. V delitvi družbenega proizvoda (amortizacija + doseženi dohodek) štejemo za sredstva reprodukcije gospodarstva obe kategoriji skupaj, saj je v praksi pri posameznih primerih težko razmejevati investicije, ki predstavljajo direktno zamenjavo izrabljenih osnovnih sredstev od nakupa dodatnih novih osnovnih sredstev, zamenjani stroj je navadno boljši od starega, torej je v njem tudi del novega stroja.

Ko smo prej ugotavljali, da je gospodarstvo izločilo razmeroma dovolj sredstev za reprodukcijo (32 odstotkov proizvoda) lahko sedaj še enkrat povermo, da gre to predvsem na račun visoke amortizacije. Poglejmo to primerjavo v številkah:

Dejavnost	Amortizacija I. in II.	Ostanek dohodka	Sredstva za reprodukcijo	Delež ostanaka dohodka
Industrija	183.052	126.429	309.481	40,8
Gostinstvo	2.661	6.431	9.092	70,7
Gradbeništvo	76.698	113.807	190.505	59,7
Promet	101.478	19.975	121.453	16,4
Trgovina	80.199	129.390	209.589	61,7
Obrt	14.813	20.806	35.619	58,4
Stan. kom. dej.	678	1.916	2.594	73,9
OZD iz negosp.	6.555	24.664	31.219	79,0
Skupaj	466.136	433.418	909.553	48,7

Ostanek dohodka predstavlja manj kot polovica sredstev za reprodukcijo. Najnižji je delež ostanka dohodka v prometu, kjer se odraža specifika te dejavnosti, še posebej specifika Interexport TOZD Inex Adria, kjer je amortizacija avionov zelo visoka, obremenjenost dohodka z obrestmi za kredite pa prav tako.

Ponovno poudarjamo, da je delitev dohodka glede na rezultate dela nujnost zagotavljanja normalne reprodukcije gospodarstva. Primerjava produktivnosti in osebnih dohodkov je

eden najbolj klasičnih in enostavnih kriterijev za spremljanje delitve. Ta kriterij je sprejet tudi v dogovoru o temeljnih družbenega plana razvoja občine in se ga tako moramo vsi držati.

Primerjava števila zaposlenih v 9 mesecih letos na 9 mesecev lani pa nam daje ugodno sliko. Prvič po precej letih je rast števila zaposlenih zaustavljena. V dogovoru o temeljnih družbenega plana je dogovorjen tudi kriterij, da zaposlovanje ne bo naraščalo hitreje kot 2,2 odstotka letno.

Dejavnost	Povprečno število zaposlenih I.—IX. 1976	Indeks	Stopnja rasti — plan	Razlika
Industrija	9.434	98	3,0	-5
— Elektroindus.	3.246	99	4,3	-5,3
— Grafična	1.888	100	2,5	-2,5
— Kemična	397	106	7,0	-6,6
— Kovinska	1.469	102	—	+2
— Tekstilna	496	85	—	-35
— Ind. gradb. mat.	209	114	—	+14
— Energetika	78	115	15,4	—
— Ostalo	1.044	111	6,0	+5
Gradbeništvo	7.081	102	1,4	+0,6
— Projektiva	595	104	—	+4
— Montaža	2.670	106	3,8	+2,2
— Operativa	3.757	100	—	—
Promet	988	102	1,5	-3,1
Trgovina	4.854	102	1,5	+0,5
Gostinstvo	307	101	3,3	-2,8
Obrt	1.931	92	2,2	-10,2
Stan. kom. dej.	199	103	3,2	—
OZD iz negosp.	1.042	104	2,2	+1,8
Skupaj	25.846	100	2,2	-2,2

Število zaposlenih v gospodarstvu Bežigrada se v tem času praktično ni povečalo, tako da smo lahko z obsežno akcijo znižanja stopnje rasti zaposlovanja zadovoljni.

Zajemanje števila zaposlenih je tukaj po organizacijskem (TOZD) principu. Edino resno odstopanje izkazuje

industrija gradbenega materiala, saj je bilo dogovorjeno, da industrija gradbenega materiala ne bo zaposlovala v tem srednjeročnem obdobju.

Smatramo, da smo na področju omejitve rasti števila zaposlenih v tem času dosegli zelo dobre rezultate.

Dejavnost	Rentabilnost	Indeks	Ekonomičnost	Indeks
Industrija	26,1	73	31,1	102
Gostinstvo	26,2	77	33,8	100
Gradbeništvo	56,9	85	36,1	105
Promet	23,0	97	31,9	108
Trgovina	15,4	89	7,6	101
Obrt	39,0	73	39,0	99
Stan. kom. dej.	56,2	97	53,5	116
OZD iz negospodar.	52,1	73	55,7	105
Skupaj	26,7	83	19,3	105

RENTABILNOST IN EKONOMIČNOST

Poglejmo še nekaj kazalcev poslovanja: rentabilnost (doseženi dohodek na povprečno uporabljena poslovna sredstva), ekonomičnost (prikazana modificirano kot delež doseženega dohodka v celotnem dohodku, do sedaj smo vedno obravnavali razmerje celotnega dohodka in poslovnih sredstev), akumulativnost (delež ostanka dohodka v razdeljenem dohodku) ter reproduktivnost (ostanek dohodka s povprečno angažiranimi poslovnimi sredstvi).

Nova sprememba predpisov o ugotavljanju dohodka je prinesla med ostalim tudi veliko več realnosti v kazalce poslovanja. Tako lahko z gotovostjo trdimo, da gospodarstvo sicer povečuje delež dohodka v celotnem dohodku; nivo 19,3 odstotka dohodka v celotnem dohodku je nizek na račun trgovine, ki izkazuje delež dohodka v celotnem dohodku le 7,6 odstotka. Razmerje stroškov in dohodkov se torej izboljšuje, najbolj v stanovanjsko komunalni dejavnosti in prometu. Le obrt ima letos razmerje stroškov in dohodkov slabše kot lani. Delež dohodka v celotnem dohodku 0 odstotkov pomeni, da organizacija ali dejavnost posluje z izgubo na substanci. Letos v 9 mesecih je to primer le pri Elektrotehni TOZD Elex. Izjemen padec ekonomičnosti je izkazan še pri Elektrotehni TOZD Elgro in Gramexu. Ta podatek je simptomatičen in opozarja na slabo poslovanje v teh organizacijah.

Nekoliko drugačno stanje je pri rentabilnosti, ki je letos nižja kot lani v 9 mesecih in to v glavnem na račun revalorizacije osnovnih sredstev. Povprečno uporabljena osnovna sredstva znašajo letos 3.256.960.000 din, kar je 70 odstotkov več kot lani, povprečno uporabljena obratna sredstva pa so 6.297.241.000 din ali 12 odstotkov več kot lani. Zato podatek indeksa rentabilnosti letos ni v popolnosti primerljiv zaradi različnih osnov. Sama rentabilnost pa drži, saj so letos osnovna sredstva spet realno ocenjena. Tako lahko rečemo, da nam 100 din uporabljenih poslovnih sredstev daje 26,7 din dohodka, vendar v trgovini samo 15,4 din, v gradbeništvu pa celo 56,9 din. Seveda se moramo zavedati, da iz dohodka pokrivamo zakonske, pogodbene in dogovorjene obveznosti, osebne dohodke in ostale dohodke. Ker so osebni dohodki v gospodarstvu občine še vedno največja postavka v delitvi dohodka in nam organizacija lahko kljub visoki rentabilnosti izkaže izgubo, moramo vedno opazovati še akumulativnost in reproduktivnost:

Dejavnost	Akumulativnost	Indeks	Reproduktivnost	Indeks
Industrija	19,9	69	3,9	51
Gostinstvo	30,4	91	6,7	70
Gradbeništvo	20,2	77	9,6	65
Promet	21,7	78	2,5	66
Trgovina	30,2	75	3,0	70
Obrt	15,4	57	5,1	40
Stan. om. dejavnost	12,3	119	6,2	119
OZD iz negospodarstva	27,3	89	13,0	65
Skupaj	22,4	73	4,6	61

Ko opazujemo te podatke, je situacija manj ugodna. Akumulativnost, t. j. delež ostanka dohodka v doseženem dohodku, pada. S tem se reprodukcijska sposobnost gospodarstva znižuje. 22,4 odstotka dohodka je gospodarstvo namenilo za sklade — vse dejavnosti, razen stanovanjsko komunal-

ne, manj kot lani. Delež ostanka dohodka je za 1/4 manjši kot lani in dejansko predstavlja »ostanek« dohodka. Le trgovina in gostinstvo dajeta več kot 30 odstotkov dohodka za razširjeno reprodukcijo. Izjemno majhen delež dohodka je šel v ostanek dohodka v:

	Indeks
Savske elektrarne TOZD Elektroprenos	2,5 %
IMP TOZD družbeni standard	1,1 %
Projektbiro Tamar	2,2 %
GP Bežigrad TOZD II	2,2 %
Cestno podjetje TOZD Gradnje	3,8 %
Inex Adria aviopromet	4,6 %
ZRMK TOZD Inštitut za ceste	2,9 %

(Seveda poleg vseh organizacij, ki imajo v 9 mesecih izgubo, teh je 24, in niso namenile niti dinarja za razširjeno reprodukcijo).

Tudi reproduktivnost je letos mnogo slabša kot lani v 9 mesecih, več kot za 1/3 je letos nižja. 100 din uporabljenih poslovnih sredstev je dalo v povprečju 4,6 din ostanka dohodka ali sredstev za razširjeno reprodukcijo. Samo OZD iz negospodarstva dobijo več kot 10 din sredstev za razširjeno reprodukcijo iz vsakih 100 din uporabljenih poslovnih sredstev.

Tu je ponovno opazen vpliv spremembe vrednosti osnovnih sredstev zaradi revalorizacije oziroma pravilnega vrednotenja osnovnih sredstev.

LIKVIDNOST

Razmerje kupci — dobavitelji (terjatve do kupcev in obveznosti do dobaviteljev) predstavljajo v tem času, ko smo prešli ponovno na plačano realizacijo manj pomemben podatek, ki ga ob bilanci, torej prerezu v času 30. 9. 1976 ugotavljamo, ter nam pove, koliko terjatev je imelo naše gospodarstvo tega dne do svojih kupcev in koliko obveznosti še ni poravnalo tega dne. Stanje ob koncu tretjega kvartala je bilo naslednje: terjatev do kupcev je bilo za 1.088.672.000 din, več kot 1/2 manj kot lani, obveznosti do dobaviteljev pa za 637.261.000 din, ali 2/3 manj kot lani. Saldo terjatev in obveznosti je še vedno pozitiven za naše gospodarstvo v višini 451.411.000 din. Če bi torej 30. 9. napravili poboznanje vseh terjatev in obveznosti, bi gospodarstvo dobilo na račune dodat-

nih 451.411.000 din. Lahko rečemo, da bežigrajsko gospodarstvo kreditira svoje kupce za saldo terjatev in obveznosti.

Sicer pa je likvidnost gospodarstva kar preobrnjena. Na računih gospodarstva je bilo 30. 9. kar 2.079.943.000 din, kar je trikrat več kot lani v 9 mesecih. Končno smo uspeli prebiti labiero kronične nelikvidnosti gospodarstva. Seveda je to posledica sistemskih ukrepov, predvsem predpisov o zagotavljanju

Dejavnost	Sredstva, ki presegajo obvezno raven po TOS v 000 din	Manjkajoča trajna obratna sredstva po TOS v 000 din
Industrija	263.972	61.653
Gostinstvo	14.056	909
Gradbeništvo	175.078	—
Promet	204.429	—
Trgovina	247.727	59.195
Obrt	36.745	—
Stan. kom. dejavnost	2.145	—
OZD iz negospodarstva	137	—
Skupaj	971.325	118.177

Investicijsko niso sposobne naslednje organizacije, ki jim manjka trajnih obratnih sredstev po TOS obrazcu v din:

Savske elektrarne TOZD Elektroprenos 11.534.000, Iskra TOZD Tela 6.343.000, Energoinvest TOZD Transformatorji 34.501.000, Tekstil TOZD Tonosa 790.000, Ljubljanske mlekarne TOZD Mlekarne 7.961.000, Mercator TOZD Emba 524.000, Gostinsko podjetje Bežigrad 909.000, Energoinvest TOZD Inženiring 279.000, Lesnina TOZD NT prodajna mreža 15.089.000, Astra TOZD Maloprodaja 2.206.000, Elektrotehna TOZD Elgro 24.158.000,

sredstev pri plačevanju. Z druge strani pa je močan vpliv tudi izjemno hitre rasti denarne mase, kot posledice nepričakovane spremembe v deviznih transakcijah. Izvoz narašča, uvoz pada, tudi neblagovni dotok deviz je močan, kar je prineslo presežek plačilne bilance (v Jugoslaviji dobre 2 milijarde USA \$). S samim tem pa je prišlo do velike avtomatične ekspanzije denarne mase. Denarja je letos za okoli 55 odstotkov več kot decembra lani. Tako je situacija popolnoma nasprotna lanski in predlanski, ko so devizne transakcije vplivale na znižanje denarne mase.

Seveda bi bilo logično pričakovati tudi povečanje potrošnje, še posebej na področju investicij. Vendar je investiranje še vedno nizko, zaradi stroge zakonske regulative in kontrole plačevanja. Trenutno smo v situaciji velike nestabilnosti med količino denarja v obtoku in blagovno ponudbo, kar predstavlja nevarnost, da bi ob odpiranju in rasti povpraševanja spet prišlo do znatnih pritiskov na rast cen, s tem pa tudi na ponovno oživljanje inflacije, ki smo jo letos vsaj delno uspeli umiriti. Tudi bežigrajsko gospodarstvo je tako v tem krogu.

Investicijska sposobnost organizacij združenega dela za Bežigradom je ugodna, ob veliki likvidnosti pa še posebej. Po TOS (trajna obratna sredstva) obrazcu je imelo gospodarstvo v trimesečju 971.325.000 din presežka nad obvezno ravnjo trajnih obratnih sredstev. Ta raven je pogoj investicijske dejavnosti, torej so to sredstva, ki jih je moč direktno nameniti za investicije. Primanjkljaj po TOS obrazcu pa je 118.177.000 din.

Gramex TOZD Trgovina 11.229.000, Pigmaz 1.090.000, Astra TOZD Veleprodaja 3.589.000, Lesnina TOZD izvoz 159.000.

Te organizacije po zakonu ne morejo začeti z investicijami, dokler ne pokrijejo primanjkljaja trajnih obratnih sredstev.

Neplačana realizacija, ki je bila ob polletju eden glavnih izgovorov za vse slabosti gospodarjenja, je v 9 mesecih manj pomembna. Vse neplačane realizacije je imelo gospodarstvo za 562.989.000 din, v glavnem industrija,

gradbeništvo in trgovina. V primeru, da bi bila celotna neplačana realizacija 30. 9. dejansko plačana, bi gospodarstvo povečalo celotni dohodek in dohodek ter bi doseglo stopnjo rasti dohodka glede na lansko 9. mesečje v višini 11,7 odstotka, nominalno seveda.

Sam družbeni proizvod 9 mesecev je povečan za 9,8 odstotka nominalno, realni pa malo zaostaja za lanskoletnim, saj rast cen presega rast proizvoda.

Gospodarstvo razpolaga z 5.013.297.000 din lastnih virov poslovnih sredstev ter z 3.767.557.000 din kreditov. Lastni viri so bolj povečani (53 odstotkov) kot pa krediti, vezanost na kredite je tako minimalno nižja. Vse dejavnosti izkazujejo visoko rast lastnih virov poslovnih sredstev (vpliv revalorizacije) med 37 in 150 odstotkov, medtem ko v virih sredstev krediti rastejo izrazito le v industriji in to na račun Savskih elektrarn TOZD Elektroprenos (531-odstotno povečanje, kreditov imajo za 581.716.000 din) in Savskih elektrarn TOZD Telekomunikacije (7-krat več kreditov), nato na račun IMP TOZD TEN, Belinke, Tehnike TOZD IBI, Tekstil TOZD Tonose, Dela (137.441.000 din kreditov, 2-krat več kot lani) in Geološkega zavoda, v prometu na račun Interexport TOZD Inex Adria, ki ima kredite 478.698.000 din za nakup avionov, kar je 1/2 več kot lani, in v trgovini, ki ima kar 1.800.000.000 din kreditov, kar je za 2/5 več kot v 9 mesecih lani.

IZVOZ IN UVOZ

Ekspanzija izvoza in zaviranje uvoza je zelo opazna tudi v bežigranskem gospodarstvu. V 9 mesecih je izvoz za 21 odstotkov večji od uvoza. V kolikor izločimo tiste uvoznike in izvoznike, ki lani niso zajeti (torej ista struktura) ugotovimo značilne premike: rast izvoza za 55 odstotkov ter zmanjšanje uvoza za 20 odstotkov.

V 9 mesecih letos je bežigransko gospodarstvo izvozilo za 131.600.000 USA \$ blaga in storitev. Regionalna struktura izvoza se počasi spreminja v korist dežel v razvoju — tja je šlo 18 odstotkov vsega izvoza, 72 odstotkov izvoza pa na zahod, kar je manj kot lani. Največ smo izvozili končnih izdelkov in storitev — 3/5, izvoz surovin predstavlja dobro petino, izvoz polizdelkov pa dobro šestino celotnega izvoza. Neugodno je povečanje deleža surovin v izvozu. Omeniti moramo tudi rast izvoznih premij, ki jih dobijo naše gospodarstvo. Te premije vztrajno naraščajo, v prvem trimesečju so bile 9,3 odstotka vrednosti izvoza, v polletju 9,8 odstotka in v 9 mesecih že 11,1 odstotka vrednosti izvoza.

Gospodarstvo je v 9 mesecih uvozilo za 108.800.000 USA \$ blaga in storitev, največ z zahoda, kar 86,7 odstotka. Največ je bilo uvoženih surovin in repromateriala, kar 63 odstotkov, opreme 13 odstotkov, storitev 10

odstotkov in trgovskega blaga le 3,5 odstotka.

Tako kot vedno bomo tudi sedaj obravnavali poslovanje organizacij združenega dela še bolj podrobno v okviru posameznih dejavnosti, kajti vsaka dejavnost ima svoja značilna gibanja, prav tako pa je v okviru dejavnosti lažje, pa tudi bolj smiselno, spremljati gibanje poslovanja posameznih organizacij združenega dela po vseh značilnih postavkah periodičnega obračuna za 9 mesecev tega leta.

INDUSTRIJA

V industriji občinskega gospodarstva imamo kar 32 organizacij združenega dela, ki so ustvarile 1/3 doseženega dohodka občinskega gospodarstva, 28 odstotkov ostanka dohodka, hkrati pa tudi slabo 1/3 vseh izgub; v industriji je izgub za 23.709.000 din. V teh 32 organizacijah je zaposlenih 9434 delavcev, 2 odstotka manj kot lani, predstavljajo pa 1/3 vseh zaposlenih v gospodarstvu Bežigrada. Tretjinski delež v gospodarstvu občine postavlja industrijo med osmimi dejavnostmi, ki so zastopane v občinski strukturi gospodarstva, na prvo mesto

po velikosti. Industrija je tudi v srednjeročnem planu predvidena kot glavni vzvod razvoja, še predvsem elektroindustrija, živilska industrija, kemična industrija in geološko rudarska dejavnost, ki so prioritete razvoja v tem srednjeročnem razdobju. Družbeni proizvod v industriji naj bi rasel po stopnji nekaj nad 10 odstotkov letno, za poslovanje pa po 3 odstotke letno.

Industrijske organizacije so ustvarile letos v 9 mesecih za 2.678.849.000 din celotnega dohodka, kar je 4 odstotke več kot lani v 9 mesecih, dosegle dohodek v višini 766.073.000 din ali 8 odstotkov več kot lani, ostanka dohodka pa je 126.429.000 din (za primerjavo, to je vrednost 300 novih 60 m² stanovanj). Vendar je ostanka dohodka za 1/4 manj kot lani. Tako kot v ostalih dejavnostih je v delitvi dohodka najbolj povečana postavka: ostali osebni prejemki, ki so bili izplačani v višini 25.097.000 din (3-krat več kot lani) ali povprečno 300 din mesečno na zaposlenega.

Kar 8 organizacij industrije v 9 mesecih letos ni doseglo dovolj dohodka, da bi lahko z njim pokrilo vse obveznosti, osebne dohodke ter del namenile za ostanek dohodka. To so:

	izguba	izguba na zaposlenega
— »Savske elektrarne« TOZD Elektroprenos	105.000.—	5.833.—
— »Iskra«, TOZD Tela	1.942.000.—	1.876.—
— »Elma«	8.484.000.—	8.252.—
— »Tekstil«, TOZD Tonosa	2.359.000.—	14.041.—
— »Labod«, TOZD Tip-Top	5.506.000.—	18.111.—
— »Mladinska knjiga, TOZD Tiskarna	573.000.—	869.—
— »Geološki zavod«, TOZD Rudnik urana	195.000.—	21.666.—
— »Geološki zavod«, TOZD GRD	4.144.000.—	4.215.—

»Iskra« TOZD Tela, »Elma« in »Geološki zavod« TOZD GRD imajo sicer veliko preseganje izgube z neplačano realizacijo, ostale organizacije pa ne. Še posebno se kaže kritičnost situacije v tekstilni industriji »Tekstil« TOZD Tonosa in »Labod« TOZD Tip-Top, kjer je izguba preseгла 14.000 din na zaposlenega. Medtem ko je Tip-Top že dolgo predmet obravnave, od lanskega leta v sanaciji, ter že dolgo posluje pod mejo normalne rentabilnosti, bo treba tudi »Tekstil« TOZD Tonosi posvetiti več pozornosti, saj je izguba v taki višini zaskrbljujoča. Ponovno lahko zastavimo vprašanje razvoja tekstilne industrije v Ljubljani, še posebej v primerjavi z ostalimi panogami industrije, ki so veliko bolj akumulativne. Veliko izgubo na zaposlenega izkazuje tudi »Geološki zavod« TOZD Rudnik urana, ki pa je v preformiranju in se bo v kratkem odsečil iz občine.

Industrija je likvidna kot že dolgo ne. Na računih imajo 430.112.000 din, kar je 5,4 krat več kot lani. Vse zaloge so letos višje za 28 odstotkov kot lani ter vežejo 721.872.000 din, od tega je zalog gotovih izdelkov za 185.088.000

din. Zaloge so še vedno zelo visoke, čeprav jih organizacije ocenjujejo kot normalne. Še vedno se pozna zastoj iz spomladanskih mesecev, ko je prišlo do nenadnega kopičenja zalog v industriji ter krčenja zalog v trgovini. Situacija se v tem času hitro popravlja. Mnogo višje zaloge kot lani izkazuje kovinska industrija, industrija gradbenega materiala ter elektroindustrija (v njej še posebej »Iskra« TOZD Tela).

Industrijske organizacije so zadovoljivo investicijsko sposobne, saj presegajo obvezno raven trajnih obratnih sredstev za 263.972.000 din. Pomanjkanje trajnih obratnih sredstev izkazujejo le:

»Savske elektrarne« TOZD Elektroprenos 11.534.000 din, »Iskra« TOZD Tela 6.343.000 din, »Energoinvest« Tozd transformatorjev 34.501 din, »Tekstil« TOZD Tonosa 790.000 din, »Ljubljanske mlekarne« TOZD Mlekarne 7.961.000 din, »Mercator« TOZD Emba 524.000 din.

Vse industrijske organizacije dosega v 9 mesecih produktivnost v povprečju 89.014 din na zaposlenega. To je 7 odstotkov več kot lani. Na za-

poslenega pride v povprečju 13.474 din ostanka dohodka, to je 1/4 manj kot lani. Petino dohodka je industrija namenila za ostanek dohodka, lani pa 1/4. Ta padec ni zadovoljiv, saj moramo ponovno opozoriti na nižanje sredstev za razširjeno reprodukcijo industrije.

Delež osebnih dohodkov v dohodku je povečan, povprečni mesečni osebni dohodek se bliža meji 4.000 din na zaposlenega. V 9 mesecih letos znaša osebni dohodek na zaposlenega 3.981 din ali 23 odstotkov več kot lani. Zelo visoko povečanje osebnih dohodkov izkazujejo: TKG — DSSS, 5.442 din, povečanje 43 odstotkov, povečanje produktivnosti pa le 33 odstotkov; »Iskra« — DSSS, 6.452 din, povečanje za 31 odstotkov; »Prod«, 7.888 din, povečanje za 31 odstotkov, to je tudi najvišji osebni dohodek v industriji; »Ljubljanske mlekarne« — DSSS, 4.691 din, povečanje za 63 odstotkov. (Osebni dohodek v Geološkem zavodu TOZD Rudnik urana v višini 9.777 din je vsebinsko nepravilen, saj pride povprečje na tak nivo zaradi zmanjšanja števila zaposlenih od 71 na 9, ter izplačila decembrskih osebnih dohodkov v januarju še za vseh 61 delavcev).

Omeniti moramo še, da je bilo letos izplačano iz sklada skupne porabe v industriji povprečno 868 din za delavca mesečno, kar je 2/3 več kot lani. Izplačila iz sklada skupne porabe so v »Tubi« mesečno 2.155 din (3,5-krat več kot lani), »Smelt« 2.080 din mesečno (2,4-krat več kot lani), 3.483 din mesečno v »Belinki« (3-krat več kot lani), 3.758 din mesečno v »Jugocryl« ter 5.312 din v Geološkem zavodu DSSS. Ta izplačila zaslužijo še posebno pozornost.

● GOSTINSTVO

Gostinstvo v občini (5 organizacij) je z nespremenjenim številom zaposlenih po vkalkuliranih urah ustvarilo 14 odstotkov več celotnega dohodka ter ob izboljšanju ekonomičnosti 15-odstotno povečanje doseženega dohodka. Dejansko število zaposlenih ljudi po stanju konec meseca se je v gostinstvu v primerjavi z 9 meseci lani povečalo za 1 odstotek, manj zaposlenih je v Gostinsko prehranbenem centru in Gostinskem podjetju »Bežigrad«.

Celotni dohodek so najbolj povečali v IMP — TOZD Družbeni standard in Gostinskem podjetju Črnuče, doseženi dohodek pa v Cestnem podjetju — TOZD Delavska restavracija in Gostinskem podjetju Črnuče.

V razdelitvi dohodka se večja delež osebnih dohodkov na račun manjšega deleža ostanka dohodka. Vendar so gibanja taka, da v 9 mesecih nobena gostinska organizacija ni poslovala z izgubo. Največ ostanka dohodka so ustvarili v Gostinsko prehranbenem centru, vendar so ga povečali le za 2 odstotka. Najvišjo rast ostanka do-

hodka je doseglo gostinsko podjetje Črnuče, medtem ko se je v vseh ostalih gostinskih organizacijah ostanek dohodka zmanjšal, najbolj v IMP — TOZD Družbeni standard.

Gostinske OZD so svoje terjatve do kupcev znižale za 3/4, obveznosti do dobaviteljev pa za 1/2, tako, da obveznosti gostinstva v absolutnem znesku že presegajo terjatve.

Vse gostinske organizacije izkazujejo presežek sredstev po TOS obrazcu. Skupna sredstva, ki presegajo obvezno raven trajnih obratnih sredstev, znašajo 14.056.000 din, daleč največ jih je v Gostinsko prehranbenem centru 8.330.000 din. Ta organizacija sredstva tudi nujno potrebuje, saj bo še v letošnjem letu začela z veliko investicijo v razširitev svoje dejavnosti.

Gostinstvo uporablja pretežno lastne vire poslovnih sredstev, saj so krediti udeleženi le z 21 odstotki v virih sredstev. Praktično vsi krediti v gostinstvu so pri Gostinskem podjetju Bežigrad, izključno z lastnimi viri poslovnih sredstev pa poslujeta Gostinsko prehranbeni center in Cestno podjetje — TOZD Delavska restavracija.

Povprečni izplačani mesečni osebni dohodek na zaposlenega je v gostinstvu povečan za 23 odstotkov in dosega višino za 23 odstotkov najmanj od vseh dejavnosti v občini. Produktivnost je povečana za 15 odstotkov, torej osebni dohodki le naraščajo hitreje kot produktivnost. Le v Gostinskem podjetju Bežigrad in IMP — TOZD Družbeni standard so osebne dohodke povečali bolj kot produktivnost, medtem ko je v ostalih treh organizacijah gibanje osebnih dohodkov in produktivnosti skladno.

● GRADBENIŠTVO

V gradbeništvu je zaposlenih 7081 ljudi, 2 odstotka več kot lani, kar pomeni 27 odstotkov vseh zaposlenih bežigradskega gospodarstva. Za industrijo je tako v gradbeništvu zaposlenih največ ljudi. Gradbeništvo je ustvarilo 1.853.596.000 din celotnega dohodka ter 637.111.000 din doseženega dohodka — tudi to je 27 odstotkov celotnega bežigradskega doseženega dohodka.

V gradbeništvu deluje 15 organizacij združenega dela v projektivi, 15 organizacij v gradnji ter 7 organizacij v montaži. Skupaj torej 37 temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti skupnih služb. Gradbeništvo po velikosti in obsegu uvršča mo na 2. mesto v strukturi občinskega gospodarstva.

Gradbeništvo je uspelo ob enakem celotnem dohodku kot lani povečati doseženi dohodek za 4 odstotke s tem, da so porabljena sredstva letos nižja. Tak rezultat je ugoden in kaže na aktivno stabilizacijsko politiko. Letošnje leto, vsaj prva polovica, za gradbeništvo ni ugodno, saj je obseg del manjši kot lani. Vendar je gradbeništvo povečalo delež dohodka v celotnem dohodku za 5 odstotkov. Ostanek dohodka v dohodku pa je manjši kot lani za 1/4, kar je značilno tudi za gospodarstvo kot celoto. Lani je šlo 26 odstotkov dohodka v ostanek dohodka, letos le še 20 odstotkov, reprodukcijska sposobnost gradbeništva se tako zmanjšuje.

Izgub v gradbeništvu je zaradi nedoseženega dohodka 5.059.000 din in sicer v:

	izguba	izguba na zaposlenega
— AZA	354.000.—	20.923.—
— »Projekting-biro«	39.000.—	2.600.—
— »Agroobnova«, TOZD Gradnje	4.665.000.—	14.951.—

Opozoriti moramo predvsem na izgubo v Azi in Agroobnovi TOZD Gradnje, ki kaže na kritičnost situacije poslovanja. Neplačana realizacija je daleč manjša od izgube. Obema organizacijama je treba posvetiti mnogo več pozornosti, saj je velika verjetnost, da bo izguba izkazana tudi konec leta.

Gradbeništvo je investicijsko popolnoma sposobno. Nobena organizacija nima primanjkljaja trajnih obratnih sredstev, presežek sredstev po TOS obrazcu znaša kar 175.078.000 din. Tudi likvidnost je več kot zadovoljiva, na računih ima gradbeništvo 175.651.000 din, kar je 2,7 krat več kot lani.

Le zaloge gotovih izdelkov so močno povečane. Znašajo 56,5 milijona din ter so 4 krat višje kot lani. Take zaloge izvirajo iz novega obračunskega sistema, saj v gradbeništvu ne moremo govoriti o klasičnih zalogah gotovih izdelkov, kot jih ima industrija.

Najbolj so povečane zaloge v Cestnem podjetju — TOZD Gradnje ter pri montažerjih: »Instalacija«, »Termika«, »IMP« — TOZD ELM in »IMP« — TOZD OV.

Osebni dohodki v gradbeništvu znašajo povprečno mesečno 4.113 din, kar je 12 odstotkov več kot lani, realno 2,2 odstotka manj kot lani. Toda povečanje osebnih dohodkov je še vedno za 6 indeksnih točk večje kot je rast produktivnosti. Organizacije v projektivi so povečale osebne dohodke za prav toliko kot produktivnost (16 odstotkov), povprečni osebni dohodek v projektivi znaša 6.372 din, operativna je povišala osebne dohodke za 6 odstotkov na 3.482 din, vendar pri nižanju produktivnosti za en odstotek, montažerji pa so povišali osebne dohodke za 17 odstotkov na 4.491 din, ob povečanju produktivnosti le za 9 odstotkov. Izjemno povečanje osebnih

dohodkov izkazuje le »Obnova« — DSSS, za 98 odstotkov, 2.283 din na 4.530 din povprečno mesečno.

V gradbeništvu ni opazno veliko povečanje uporabe sredstev skupne porabe, razen v IMP — TOZD Projektivni biro, kjer je bilo porabljeno iz tega naslova kar 2.059 din povprečno mesečno na delavca, v Projektu nizke zgradbe 1.818 din povprečno mesečno, Instalaciji — TOZD Projektivni biro 1.623 din, Vodnogospodarskem podjetju 1.745 din, Instalaciji — DSSS 1.941 din ter v ZZTP — Zavod za investicije 2.309 din. Povprečno pa so gradbinci iz sklada skupne porabe mesečno porabili na delavca 731 din. Vidi mo, da so odstopanja v teh organizacijah zelo velika.

Opozoriti je treba še na gibanja zaposlenosti z ozirom na dogovor o temeljnih družbenega plana razvoja občine Ljubljana Bežigrad 1976—1980. Dogovorjeno je, da projektiva in operativna v tem srednjeročnem obdobju ne bosta povečevali števila zaposlenih. Situacija je v 9 mesecih letos naslednja:

	število zaposlenih	indeks rasti
— projektiva	595	103,8
— operativna	3.757	99,0
— montaža	2.670	105,9

Medtem ko se organizacije operativne držijo dogovora, prihaja pri projektivnih do naraščanja števila zaposlenih. Povečanje znaša sicre 22 ljudi, po organizacijah so povečevanja minimalna, saj so vse projektantske organizacije razen dveh (LUZ in Projektivni biro) majhne po številu zaposlenih. Vendar pa rast zaposlovanja v globalu projektive ni ustrezna dogovorjenim ciljem.

Gradbinci imajo letos za 2/3 manj kreditov kot lani v virih poslovnih sredstev; 53,7 milijonov din je kreditov, 759,5 milijonov din pa je lastnih sredstev.

● PROMET

Dejavnosti prometa deluje v občini 5 organizacij združenega dela: »Interexport« TOZD Inex adria aviopromet za 287 zaposlenimi, Cestno podjetje — DSSS z 77 zaposlenimi, Cestno podjetje — TOZD Vzdrževanje z 195 zaposlenimi, Republiška skupnost za ceste z 259 zaposlenimi ter PTT — TOZD Servis z 170 zaposlenimi. Skupaj je tako v prometu zaposlenih 988 delavcev, kar je 2 odstotka več kot lani v 9 mesecih. Promet ima 3,8 odstotkov vseh zaposlenih bežigradskega gospodarstva, ki dosegajo 5,3 odstotkov vseh zaposlenih bežigradskega gospodarstva. V prometu je produktivnost najvišja od vseh dejavnosti bežigradskega gospodarstva. 173.083 din dohodka je ustvaril vsak zaposlen v tej dejavnosti, povprečje za Bežigrad pa znaša 97.150 din. Tako ima pro-

met za 4/5 višjo produktivnost od bežigradskega povprečja.

Teh 5 organizacij združenega dela je ustvarilo celotnega dohodka v višini 563.233.000 din ter doseglo dohodek v znesku 149.707.000 din. To je 19 odstotkov več kot lani. V nobeni organizaciji ni prišlo do znižanja doseženega dohodka. Izgub v prometu ni.

V delitvi dohodka pa so namenili največ za osebne dohodke in osebne prejemke, prvi so povečani za 26 odstotkov, drugi pa kar za 60 odstotkov, tako da osebni dohodki rastejo najhitreje v občini, poleg stanovanjsko komunalne dejavnosti. Temu ustrežno je namenjeno seveda manj sredstev za ostanek dohodka. Najbolj je zmanjšan ostanek dohodka v TOZD

	osebni dohodek	Indeks	Indeks produktiv	Razlika
— Inex adria aviopromet	5.852 din	133	136	+3
— Cestno podjetje — DSSS	4.549 din	145	121	-24
— Cestno podjetje				
— TOZD Vzdrževanje	3.738 din	125	126	+1
— Republiška skup. za ceste	5.489 din	163	125	-38
— PTT — TOZD Servis	3.868 din	106	106	—
Promet skupaj	4.948 din	137	131	-6

Odstopanje je več kot očitno. Cestno podjetje DSSS je povečal osebne dohodke kar za 24 točk nad produktivnostjo, Republiška skupnost za ceste pa za 38 točk. To pa je tudi vzrok za hitrejšo rast osebnih dohodkov od produktivnosti v celi dejavnosti prometa.

Tudi v prometu je reproduktivnost in akumulativnost nižja kot v 9 mesecih lani, promet izloča 21,7 odstotkov ostanka dohodka iz dohodka, to je 1/4 manj kot lani, 100 din povprečno uporabljenih poslovnih sredstev pa daje v 9 mesecih 2,5 din ostanka dohodka, za 1/3 manj kot lani. Najbolj akuten padec reproduktivnosti je v Inex adria avioprometu: lani je 100 din uporabljenih poslovnih sredstev dalo 1,3 din ostanka dohodka, letos 0,1 din ostanka dohodka!

● TRGOVINA

Trgovina je 36 TOZD ali DSSS predstavlja tretjo dejavnost po velikosti in obsegu v občinski strukturi gospodarstva. V trgovini je bilo zaposlenih 1.864 ljudi ali 2 odstotka več kot lani, kar pomeni 18,8 odstotkov vseh zaposlenih v gospodarstvu Bežigrada. Le-ti so ustvarili 22,2 odstotka doseženega dohodka v občini in 29,2 odstotka ostanka dohodka občine. Trgovina za Bežigradom izkazuje v letošnjih 9 mesecih za 3 odstotke višji promet kot lani, ter za 2 odstotka nižji doseženi dohodek kot lani, dohodka je trgovina dosegla v višini 528.051.000 din. Serija novih sistemskih sprememb pri zagotavljanju sredstev plačil, obračun celotnega dohod-

Inex adria avioprometu, kar za 4/5 in v PTT TOZD Servisu za 1/4.

Likvidnost je zelo zadovoljiva, investicijska sposobnost tudi, primanjkljaja obratnih sredstev ni, izkazan je celo presežek v višini 274.727.000 din. Viri sredstev so zelo povečani, lastni za 2,5 x, tudi pa za 1/2. Vendar predstavljajo lastni viri le dobro tretjino vseh virov sredstev. Zadolženost gre predvsem na račun Inex adria avioprometa, ki ima velike kredite za nakup novih avionov.

V prometu je bil povprečni netto osebni dohodek na zaposlenega 4.948 din. Poglejmo rast osebnih dohodkov in rast produktivnosti po organizacijah:

ka in dohodka, uvozne restrikcije ter primanjkljaj trajnih obratnih sredstev, so letos močno zavrlji dejavnost trgovine. V polletju je trgovina izkazovala 340 milijonov din izgub, v 9 mesecih je izgub le še 51.461.000 din, seveda precej na račun spremembe predpisov pri ugotavljanju dohodka v septembru, pa tudi na račun izboljšanja poslovanja v tretjem kvartalu. Lahko trdimo, da se prodaja odpira.

Promet v trgovini na drobno je v tretjem kvartalu povečan za 8 odstotkov, zaloge trgovskega blaga padajo, v trgovini na debelo je prodaja višja za 9 odstotkov, zaloge pa so nižje za 14 odstotkov. Orientacija v izvoz celotnega gospodarstva je prinesla povečanje prometa tudi izvozni trgovini.

Dejstvo pa je, da je za ostanek iz prvega polletja premočan, da bi lahko dosegli planirano realno rast družbenega proizvoda v trgovini 3,1 odstotek letos.

Izgube v trgovini so še vedno velike in so tipične tudi s strani odkrivanja slabega poslovanja organizacij združenega dela te dejavnosti:

»Elektrotehna« — TOZD Elex — izguba na substanci 7.328.000 din in izguba zaradi nedoseženega dohodka 14.768.000 din. Izguba na zaposlenega znaša kar 173.984 din. Situacija v tej OZD se tako od polletja skorajda ni popravila, število zaposlenih je minimalno večje kot lani, osebne dohodke pa so povišali za 2 odstotka. »Elektrotehna« TOZD Elex ima 43 odstotkov celotnih izgub trgovine Bežigrada.

Ostalo so izgube zaradi nedosežene ga dohodka in to v:

	izguba	izguba na zaposlenega
— »Elektrotehna« TOZD Elgro	12,183.000.—	56.929.—
— »Gramex« TOZD Trgovina	9,511.000.—	58.349.—
— »Lesnina« TOZD Uvoz	1,025.000.—	13.486.—
— »Commercea«	5,468.000.—	13.050.—
— »LIK«	572.000.—	14.300.—
— »Astra« TOZD EC	153.000.—	6.120.—
— »Astra« TOZD Stranske dejavnosti	454.000.—	10.318.—

Vse te organizacije, razen LIK, izkazuje veliko neplačano realizacijo, ki pa po septembrskih spremembah obračuna dohodka in zalog ne pomeni več direktnega zaostanka plačil in s tem obračunske izgube. Izgube v teh organizacijah predstavljajo problem, zaslužijo še posebno pozornost v kasnejših analizah ter predstavljajo direktno grožnjo, da bo izguba tudi konec leta; ko bomo razporejali sredstva v sklade, pa sredstev ne bo.

Tako kot v drugih organizacijah tudi v trgovini v delitvi dohodka najhitreje rastejo osebni dohodki ter drugi osebni prejemki, ostanek dohodka pa je za 1/4 nižji kot lani. Vendar je treba poudariti, da je v trgovini na drobno ostanek dohodka letos povečan za 43 odstotkov, v trgovini na debelo pa zmanjšan za 38 odstotkov, v zunanji trgovini zmanjšan za 15 odstotkov, trgovskih storitvah kar za 61 odstotkov ter poslovnih združenjih za 23 odstotkov. Lahko rečemo, da je le trgovina na drobno že prebrodila letošnje težave.

Tudi v trgovini je likvidnost izjemno dobra, sredstev na računih je za 1,169,324.000 din (3 x več kot lani). Zaloge so že v normali, le 8 odstotkov je letos več zalog kot lani (nominalno).

Tudi trgovina je investicijsko sposobna, raven trajnih obratnih sredstev je presežena za 274.727.000 din. Pomanjkanje trajnih obratnih sredstev izkazujejo le: »Lesnina« — TOZD NT prodajna mreža, »Astra« TOZD Maloprodaja, »Elektrotehna« — TOZD Elgro, »Gramex« TOZD Trgovina, »Plasma«, »Astra« TOZD Veleprodaja, »Lesnina« TOZD Izvoz.

Produktivnost je v trgovini (edina izmed dejavnosti v občini) letos padla in to za 3 odstotke. Seveda je tako razmerje produktivnost-osebni dohodki porušeno, saj so osebni dohodki v trgovini višji letos za 14 odstotkov, ter so realno na nivoju lanskega leta. Povprečni mesečni osebni dohodek v trgovini na zaposlenega znaša 4.254 din. Ponovno pa se kaže, da v okviru trgovine v trgovini na drobno produktivnost narašča hitreje kot osebni dohodki, v ostalih panogah pa ne. Tako moramo trgovino na drobno pravzaprav izločiti iz obravnavanja trgovine, saj kaže pozitivne tendence razvoja, ostale panoge trgovine pa zaviranje.

Zelo kritično moramo oceniti naraščanje osebnih dohodkov v Gospo-

darskem razstavišču (5.186 din znaša povprečni mesečni OD, povečanje 71 odstotkov!, padec produktivnosti pa je 15 odstotkov) ter v PZ »Consortium«, kjer je povprečni mesečni osebni dohodek kar 7.555 din, povečanje 46 odstotkov, znižanje produktivnosti pa kar 24 odstotkov.

Pravtako je treba povedati, da je Gospodarsko razstavišče porabilo povprečno mesečno iz sklada skupne porabe na zaposlenega kar 3.460 din, »Astra« DSSS pa celo 5.848 din mesečno!, kar je več kot znaša povprečni mesečni osebni dohodek v tej OZD. Izjemno porabo sredstev skupne porabe je opaziti še v »IMOS«, 2.216 din na zaposlenega mesečno, »Lesnina« TOZD Uvoz, ki ob izgubi porablja kar 2.014 din mesečno ter »Elektrotehna« DSSS z 4.343 din porabe sklada skupne porabe na zaposlenega mesečno.

Akumulativnost in reproduktivnost trgovine je seveda v letošnjem letu nižja kot lani: 30,2 odstotka dohodka je namenjeno skladom, kar je za 1/4 manj kot lani. 100 din uporabljenih poslovnih sredstev pa daje letos le 3,5 din ostanek dohodka, lani pa 5 din. Samo v trgovini na drobno je reproduktivnost povečana, akumulativ-

	izguba	izguba na zaposl.
— Pohištvono mizarstvo	19.000.—	2.111.—
— »Kamina«	554.000.—	7.486.—
— »Kristal«	27.000.—	675.—
— »Umetni kamen«	674.000.—	7.904.—

Izguba sicer ni velika ter pomeni manj kot dva neto osebna dohodka v obrti mesečno, vendar je tudi to izgubo treba zelo kritično oceniti, saj konec leta ni več daleč, da bi lahko mirno čakali boljših pogojev na trgu.

Glede na padanje dohodka ter na zmanjšanje števila zaposlenih je v obrti produktivnost povečana z 8 odstotki in znaša 79.517 din ter je za 1/5 nižja od občinskega povprečja.

Od 18 organizacij je kar 10 izkazalo slabše razmerje rasti osebnih dohodkov in produktivnosti. To so: »Avtocommerce« TOZD Servis, »Avtohiša« TOZD Mehanični obrat, »Gral Avtoobnova«, »Tapetdekor«, Pohištvono mizarstvo, »Kamina«, »Kristal«, »Usluga«. »IMP« TOZD Dvigalo in »Montaža«.

Osebne dohodke so najbolj povečali v Kaminu, kar za 42 odstotkov —

nost pravtako, v ostalih panogah pa je padec zelo izrazit.

Število zaposlenih je v trgovini povečano po podatkih periodičnih obračunov za 2 odstotka, v trgovini na drobno za 5 odstotkov (1.106 zaposlenih), v zunanji trgovini za 4 odstotke (927 zaposlenih), v trgovskih storitvah za 9 odstotkov (200 zaposlenih), v trgovini na debelo pa je znižanje števila zaposlenih za 1 odstotek (2400 zaposlenih) in v poslovnih združenjih znižanje za 2 odstotka (231 zaposlenih).

● OBRT

Obrt je dejavnost, ki poleg trgovine v 9 mesecih letos izkazuje najslabše rezultate. Ta dejavnost deluje na majnih področjih industrije, gradbeništva, prometa, gostinstva ter je tako zelo odvisna od vseh konjunkturalnih gibanj v gospodarstvu. Vse spremembe se v obrti zelo izrazito kažejo.

Obrt predstavlja v strukturi občinskega gospodarstva 6,4 odstotni delež v doseženem dohodku, 4,7 odstotni delež v ostanku dohodka bežigradskega gospodarstva ter 7,4 odstotni delež po številu zaposlenih. V obrti je zaposlenih 1931 delavcev, kar je 8 odstotkov manj kot v devetih mesecih lani. Vendar je najbolj zaskrbljujoče to, da je ostanek dohodka prepolovljen, obrt je ustvarila letos samo 20.806.000 din ostanek dohodka. Glede na znižanje števila zaposlenih je masa sredstev za OD narasla zelo malo, samo za 7 odstotkov. V primeru, da ne bi znižali števila zaposlenih, pa bi masa sredstev za OD narasla prav toliko, kot v celotnem gospodarstvu občine.

V obrti je ustvarjeno izgub v višini 1.263.000 din in to v:

kljub izgubi, ter »Tapetdekor« za 40 odstotkov. Povprečni osebni dohodek v obrti znaša v 9 mesecih 4175 din na zaposlenega.

Opozoriti moramo tudi na visoko rast porabljenih sredstev iz sklada skupne porabe, v obrti je povečanje 35 odstotkov ter dosega nivo 1084 din mesečno na zaposlenega (povprečje Bežigrada 896 din). Najbolj izstopa »IMKO«, ki izplačuje 2488 din povprečno mesečno na zaposlenega iz sklada skupne porabe ter je povečal izplačila za 2 krat, ter »Montaža« z 1790 din na zaposlenega ter 3,4-kratnim povečanjem.

Akumulativnost in reproduktivnost sta tudi v obrti zelo znižani. Lani so v obrti namenili v ostanek dohodka 27,2 odstotka dohodka, letos le še 15,4 odstotka, lani so s 100 din upo-

rabljenih poslovnih sredstev ustvarjali 12,8 din ostanaka dohodka, letos samo še 5,1 din.

V obrti je letos na računih skoraj dvakrat toliko sredstev kot lani, likvidnost je zadovoljiva. Povečane pa so zaloge gotovih izdelkov in to skoraj za 4 krat. Zaloge gotovih izdelkov so izjemno poskočile v DES TOZD Elektroservisli 5,5 krat in Zavodu za rehabilitacijo invalidov TOZD Soča 2 krat.

Organizacije združenega dela obrti so vse investicijsko sposobne in imajo presežek sredstev po TOS obrazcu skupaj v višini 36.745.000 din.

Težko rečemo, da obrt posluje tako, kot bi bilo treba, da bi lahko govorili o zadovoljivih rezultatih. Akcija za stabilizacijo tudi tu še zdaleč ni končana. Najprej pa je treba storiti vse, da ne bo izkazanih izgub ob koncu letošnjega leta, ki bi jih bilo na to potrebno pokrivati.

● STANOVANJSKO KOMUNALNA DEJAVNOST

V tej dejavnosti je bilo v letšnjem devetmesečju zaposlenih povprečno 199 delavcev, kar pomeni 2,6 odstotka več kot v istem obdobju lani. Ustvarili so 32,3 milijona din celotnega dohodka, 23 odstotkov več kot lani in 17,3 milijona din doseženega dohodka, 47 odstotkov več kot lani. Primerjava indeksov kaže na izboljšanje ekonomičnosti, saj so porabljena sredstva povečana le za 4 odstotke.

Produktivnost je višja za dobro tretjino, povprečni mesečni osebni dohodki pa malce manj, kar je v skladu s smernicami o družbeno ekonomskem razvoju občine — hitrejša rast produktivnosti od OD. Povprečni mesečni osebni dohodek v tej dejavnosti znaša 4823 din. Iz povprečja izstopa le Komunalno podjetje Žale, kjer je povečanje osebnih dohodkov večje od povečanja produktivnosti.

Rentabilnost je nižja za 3 odstotke kljub precejšnjemu povečanju osebne dohodka, predvsem na račun velikega skoka povprečno uporabljenih osnovnih sredstev na račun revalorizacije. Amortizacija po minimalnih stopnjah je povečana za 65 odstotkov, skupna sredstva za reprodukcijo (obe amortizaciji in ostanek dohodka) pa za 74 odstotkov.

Razmerje virov poslovnih sredstev se izboljšuje v korist lastnih sredstev, le ta so povečana za 60 odstotkov, medtem ko so celotni viri poslovnih sredstev povečani le za 13 odstotkov. Kupei in dobavitelji — torej terjatve in dolgovanja — se gibljejo v skladu z novimi pogoji plačevanja, oboji so manjši za več kot polovico. O zalogah lahko govorimo le pri Komunalnem podjetju TOZD Žale, kjer so za logo podvojene.

Stanovanjsko komunalna dejavnost kaže v 9 mesecih na uspešno, dobro

in skladno poslovanje ter lahko predvidevamo, da bo leto zaključila z dovolj dobrimi rezultati.

● OZD IZ NEGOSPODARSTVA

V tej skupini je 9 organizacij združenega dela, v glavnem s področja znanosti. Skupaj zaposlujejo 1042 delavcev ali 3,6 odstotka več kot v devetmesečju lani. Le ti so ustvarili 176,4 milijona din celotnega dohodka, 10 odstotkov več kot lani in 98,3 milijona din doseženega dohodka, 16 odstotkov več kot lani. Tudi ostanek dohodka je povečan, za 3 odstotke. Ostanek dohodka je močno zmanjšan le v Učnih delavnicah za 73 odstotkov, v Zavodu SRS za produktivnost dela kar za 3/4, v Zavodu za varjenje za 2/3, v Zavodu za organizacijo poslovanja za 3/4. V ZRMK TOZD IC pa imajo letos le 5 odstotkov! lanskega ostanaka dohodka.

Produktivnost znaša 98.198 din, kar pomeni 14 odstotkov več kot lani. Pa dec produktivnosti je izkazan le v Zavodu za varjenje in v ZRMK TOZD IC. Povprečni mesečni osebni dohodek je za 11 odstotkov višji od lanskega v 9 mesecih ter znaša 4637 din, to povečanje je v skladu z rastjo produktivnosti. Od organizacij v tej skupini izstopa le Zavod za produktivnost, kjer so osebni dohodki za 43 odstotkov večji kot v 9 mesecih lani, produktivnost pa je višja le za 5 odstotkov.

Ekonomičnost je rahlo padla. Tudi rentabilnost je nižja in to za 27 odstotkov. Največji padec beležimo v Zavodu za varjenje in v Centru za gospodarsko svetovanje, pri obeh je rentabilnost za 1/2 nižja kot lani. Na splošno pa lahko rečemo, da ta skupina organizacij, poleg stanovanjske komunalne dejavnosti, izkazuje najbolj skladne in ugodne poslovne rezultate v 9 mesecih letos.

ZAKLJUČEK

Skušajmo strniti v nekaj stavkov osnovne značilnosti in gibanja gospodarjenja v občini v prvih devetih mesecih letošnjega leta:

● Zakonske sistemske spremembe (in še posebej septembrske dopolnitve zakona o ugotavljanju dohodka) kažejo, da je gospodarstvo tak način regulative potrebovalo in ga zadovoljivo sprejelo, saj je realnost ugotovljenih gibanj v periodičnih obračunih zelo dobra, osnovni disproporciji (predvsem nelikvidnost, pomanjkanje obratnih sredstev, investicijska nesposobnost, rast cen) pa v glavnem odpravljene;

● Vendar se zaradi, poleg prenesene recesije iz tujine in pa potrebne časa za prilagoditev novemu gospodarskemu sistemu, ne moremo dejati, da bi letos dosegli načrtovano stopnjo rasti družbenega proizvoda. letos bomo realizirali le okoli 2-odstotno rast;

● Zaposlovanje je končno omejeno, praktično je v gospodarstvu zaposleno letos toliko delavcev kot lani;

● Pomembno je ugotoviti, da smo na začetku nove faze oživljanja in rasti, konjunktura na domačem trgu je spet ohrabrujoča;

● Rast cen je zavrta, povišanje cen proizvajalcev (povprečje 9 mesecev letos na 9 mesecev lani) znaša 5,6 odstotka, cen na drobno 10,4 odstotka in življenjskih stroškov 14,6 odstotka;

● Izgube, izkazane v 9 mesecih, v višini 80 milijonov din, so realne in kažejo na tiste gospodarske subjekte, ki nimajo zagotovljenega stabilnega položaja na trgu in jih novi sistem izloča kot neuspešne, zato je treba take organizacije obravnavati z izredno pozornostjo in kritičnostjo ter pristopiti k spremembi njihove poslovne strukture;

● Izvoz kaže na veliko dinamično rasti, uvoz pa na zmanjševanje, pozitivno razmerje izvoza/uvoza je že dolgo načrtovani cilj, ki smo ga letos spet dosegli;

● Vendar je ta sprememba prisla tudi izredno veliko kreacijo denarne mase, ki je v tem trenutku potencialna nevarnost za ponovno odpiranje inflacije;

● Likvidnost našega gospodarstva je zelo dobra;

● Investicijska sposobnost gospodarstva je v 9-mesečju zadovoljiva, vendar pa je investicijska dejavnost gospodarstva zmanjšana. To je bilo zelo opazno že v polletju, stanje ni bistveno boljše v 9 mesecih. Glede na to, da so investicije eden glavnih vzvodov rasti, je treba opozoriti ravno na problem prenizke investicijske aktivnosti v tem času. Izpeljava kvalitetnih investicijskih projektov bo ena glavnih nalog v naslednjem letu;

● V delitvi dohodka so ponovno opazna nesorazmerja v korist osebnih dohodkov, kar slabi reprodukcijsko sposobnost gospodarstva; pravzaprav se moramo zahvaliti revalorizaciji osnovnih sredstev ter s tem povišanju amortizacije, da je izločanje sredstev za reprodukcijo povečano, sredstev za reprodukcijo iz doseženega dohodka pa je letos manj kot lani;

● Medtem ko je zakonskih obveznosti letos manj, pa je bistveno povečana obremenitev gospodarstva s prispevki interesnim skupnostim gospodarstva in negospodarstva iz dohodka;

● Posebno analizo bo potrebno posvetiti izredno visokemu skoku izplačil iz sklada skupne porabe v nekaterih organizacijah, ki so v analizi (in priloženih tabelah) navedene, kar je posledica lanskega polnjenja skladov, ko je bil zelo opazen premik delitve v korist skladov skupne porabe;

● V strukturi gospodarstva po delovnih kažeta izrazito zastojanje trgovina in obrt ter delno gradbeništvo;

● Kriterij vezanosti rasti osebnih dohodkov in produktivnosti še vedno ni izpolnjen, kar 2/3 organizacij še

ne drži tega principa. Delitev dohodka glede na dosežene rezultate je nujnost, ki je tudi osnova dogovora o temeljnih družbenega plana razvoja občine Ljubljana-Bežigrad, ki se ga bomo morali vsi držati;

● Stabilizacijsko politiko bo treba, kljub načrtovani ekspanziji v naslednjem letu, ponovno okrepiti in spodbujati v vseh organizacijah združenega dela;

● Integracijske povezave in pa dohodkovno reprodukcijske vezi še vedno niso zaživele v željeni meri, še vedno smo na začetku, poti povezovanja organizacij projektive in obrti v bolj homogene ter gospodarsko močnejše enote;

● Spreminjanje gospodarske strukture, kot je načrtano v družbenem planu razvoja občine Bežigrad 1976—1980, bo nekaj časa ustvarjalo tudi težave, kar bo opazno predvsem v trgovini;

● Izgube so delno tudi posledica takega spreminjanja strukture, zato mora biti akcija vseh družbeno političnih občinskih dejavnikov usmerjena še posebej v reševanje težav v tistih organizacijah združenega dela, ki že v tem času izkazujejo realno izgubo. Te organizacije so podrobno opisane v analizi.

SKLEPI IZVRŠNEGA SVETA

Po razpravi o analizi poslovnega uspeha gospodarskih organizacij združenega dela občine Ljubljana Bežigrad v razdobju januar—september 1976, je izvršni svet občinske skupščine na 119. seji 4. novembra 1976 sprejel naslednje sklepe:

1. Izvršni svet ugotavlja, da poslovni organi v organizacijah združenega dela, katerih situacija je kritična, s premajhno odgovornostjo pristopajo k izvrševanju sklepov Izvršnega sveta ali občinske skupščine, kar ni sprejemljivo.

Izvršni svet je namreč mnenja, da je integralni del funkcije individualnih poslovnih organov v delovnih organizacijah tudi izvrševanje sklepov, smernic in stališč skupščine družbeno političnih skupnosti in Izvršnega sveta.

2. Glede na ugotovitve 1. točke Iz-

vršni svet ponovno poudarja, da morajo vse delovne organizacije povezati zaposlovanje in rast osebnih dohodkov z rezultati poslovanja, kar je vsekakor eno od temeljnih izhodišč dogovora o temeljnih družbenega plana 1976—1980 občine Ljubljana Bežigrad.

3. Izgube, ki v tem času v novem sistemu poslovanja v nekaterih organizacijah združenega dela že odkrivajo slab način poslovanja ter vodenja organizacije, narekujejo potrebo po organiziranju sestanka z individualnimi poslovnimi organi vseh tistih organizacij združenega dela, ki izkazujejo izgubo, ali pa poslujejo na meji rentabilnosti.

Sestanek bo najkasneje do 16. 11. 1976 organiziran pri predsedniku Izvršnega sveta, na sestanku pa bodo obravnavani ukrepi za izboljšanje poslovanja teh organizacij.

4. Tako kot v polletju bodo organizirane posebne komisije Izvršnega sveta, ki bodo obiskale vse organizacije, ki v devetih mesecih izkazujejo izgubo, z namenom, da komisije ugotovijo način poslovanja in se z poslovnimi organi in predstavniki družbenopolitičnih organizacij dogovorijo o potrebnih ukrepih, da ob koncu leta ne bi bilo izgube.

Komisije morajo Izvršnemu svetu do 24. 11. 1976 predložiti pismena poročila o ugotovitvah pri obiskih.

5. Vse organizacije združenega dela, ki so ob polletju že izkazale izgubo, morajo komisiji, ki jih bo obiskala, predložiti rezultate ukrepov iz dogovorov, ki so bili oblikovani v času prvega obiska komisije. Hkrati morajo podati tudi oceno izpolnjevanja stabilizacijskega programa. V organizacijah, ki v 9. mesecih prvič izkazujejo izgubo, morajo prikazati vse elemente, ki so pripeljali do izkaza izgube.

Izvršni svet zadolžuje vse organizacije združenega dela, ki jih bodo obiskale komisije, da morajo o vzrokih izgub razpravljati njihovi delavski sveti ali vsaj politični aktivni. Komisije morajo ob obisku dobiti od njih verificirana stališča.

6. V posebni analizi naj oddelek za gospodarstvo razišče in obdela problematiko porabe sredstev skupne porabe v organizacijah združenega dela, še

posebej v tistih, kjer mesečni nivo porabe teh sredstev na zaposlenega močeno presega povprečni občinski nivo. Na podlagi te analize bo v izhodiščih razvoja občinskega gospodarstva za naslednje leto postavljen normativ porabe sredstev sklada skupne porabe. Rok za izdelavo analize je 31. 12. 1976.

7. Izvršni svet smatra, da je treba čimprej pristopiti k izdelavi globalne rešitve integracijskega povezovanja organizacij projektive in organizacij obrti tako, da resorni člani Izvršnega sveta pripravijo predlog možnih povezav, izdelava konkretnih integracijskih elaboratov pa bo naloga prizadetih organizacij. V ta namen bo organiziran sestanek s predstavniki predlaganih organizacij, po predlogu resornih članov Izvršnega sveta, pri predsedniku Izvršnega sveta.

Rok za pripravo predlogov je 15. 12. 1976.

8. Glede na prioritete razvoja, kot so načrtane v srednjeročnem planu razvoja občine Ljubljana Bežigrad ter v zvezi z že obravnavanimi investicijskimi programi organizacij prioritarnih panog, zadolžuje Izvršni svet strokovne službe uprave, da z ustreznijo svojo dejavnostjo aktivno sodelujejo pri izpeljavi teh projektov v čimkrajšem času.

9. V občinskem glasilu »Zbor občanov« in na Skupščini občine bo problematika 9-mesečnega poslovanja gospodarstva natančno obravnavana. Prav tako bo obravnavano na Skupščini ter objavljeno v »Zboru občanov« poročilo o obiskih komisij Izvršnega sveta v organizacijah, ki so v 9. mesecih letos poslovale z izgubo.

10. V »Zboru občanov« naj bodo s polnimi imeni objavljene tiste organizacije združenega dela, ki ne spoštujejo družbenega dogovora o temeljnih družbenega plana razvoja občine Ljubljana Bežigrad 1976—80 in ne izplačujejo osebnih dohodkov glede na rezultate dela.

Individualni poslovni organi teh organizacij združenega dela bodo istočasno z organizacijami združenega dela, ki prikazujejo izgubo v prvih devetih mesecih, povabljeni na sestanek, ki bo organiziran pri predsedniku Izvršnega sveta.

BELEŽKE: